

Punkt 7.

Drøftelse af forslag til ændringer på tosprogsområdet

2020-068244

Skoleforvaltningen fremsender til Skoleudvalgets drøftelse, forslag til ændringer på tosprogsområdet.

Beslutning:

Drøftedes.

Skoleudvalget bemærker, at det er helt centralt med styrkelse af kvaliteten i basisundervisningen og finder det væsentligt i det videre arbejde, at arbejdsgruppen, i arbejdet med de beskrevne modeller, forholder sig til det aldersbetingede perspektiv, at særligt indskolingseleverne får indslusningsforløbet på distriktsskolen.

Maja Torp var fraværende.

Sagsbeskrivelse

Resume

På baggrund af evalueringer af tosprogsområdet i 2019 og 2020 og drøftelser i referencegruppen fremlægges hermed forslag til forbedringer af skolernes tilbud til tosprogede elever til drøftelse i Skoleudvalget. Skoleforvaltningen ønsker, at Skoleudvalget angiver retning for det videre arbejde frem mod en fremlæggelse af forslag til forbedringer på området til godkendelse i starten af juni 2021.

Baggrund

Skoleudvalget behandlede senest sagen på mødet den 9. februar 2021 (pkt. 5), hvor udvalget tilkendegav, at ændringer af principperne på tosprogsområdet kan indgå i de videre drøftelser med undtagelse af princip 1. Skoleudvalget ønsker således at fastholde princippet om, at tosprogede elever indskrives på distriktsskolen fra starten af elevens skolegang.

Der har været afholdt workshop med referencegruppen den 18. februar, hvor idéer og forslag til forbedringer på området, med afsæt i de udarbejdede evalueringer, har været drøftet. Input fra referencegruppen indgår i de forslag til forbedringer på området, som beskrives i det følgende sammen med inspiration fra en evaluering af direkte indskrivning i almenklasser fra EVA (Danmarks Evalueringsinstitut) samt inspiration fra praksis i andre kommuner.

Skoleforvaltningen ønsker, at Skoleudvalget tilkendegiver deres ønsker til retningen i det videre arbejde frem mod fremlæggelse af forslag til forbedringer af skolernes tilbud til tosprogede elever til godkendelse i juni 2021, jf. procesplanen i bilag 1.

Lovgrundlaget for direkte indskrivning af nyankomne tosprogede elever i distriktsskolen

I efteråret 2019 offentliggjorde EVA evalueringsrapporten 'Direkte indskrivning af nyankomne elever i almenklasser', som er baseret på en undersøgelse af praksis på seks folkeskoler. EVA indhentede i forbindelse med evalueringen bidrag fra Undervisningsministeriet for at opnå en korrekt forståelse og tolkning af det gældende lovgrundlag for direkte indskrivning.

Evalueringsrapporten fra EVA beskriver på den baggrund følgende om lovgrundlaget:

Nyankomne tosprogede elever:

- må gerne indskrives direkte i almenklassen under forudsætning af, at elevens behov for basisundervisning beror på en individuel vurdering.
- skal modtage basisundervisning (sprogstøtte) svarende til deres behov. Det er Skolelederens ansvar, at det sker.
- kan ikke deltage i almenundervisningen uden en særlig støtte grundet deres sprogstøttebehov.
- har krav på basisundervisning i dansk som andetsprog uden for almenundervisningen – enten som hold- eller enkeltmandsundervisning.

Det er således intentionen på området, at basiselever hurtigst muligt skal integreres i almenklassen, og at sprogstøtten skal tilrettelægges fleksibelt. Skolerne skal endvidere løbende forholde sig til elevernes behov for sprogstøtte og justere undervisningstilbuddet herefter.

Undervisningsministeriet understreger, at det er i strid med reglerne, hvis basisundervisningen udelukkende finder sted som en integreret del af almenundervisningen.

Kvalitet i basisundervisningen – forslag til ændring af struktur

Under overskriften 'Kvalitet i basisundervisningen' foreslår Skoleforvaltningen en ændret struktur på tosprogsområdet. Det sker i erkendelse af, at evalueringen på området har afdækket udfordringer med at sikre kvaliteten af basisundervisningen på alle skoler indenfor rammerne af den nuværende struktur med kompetenceskoler og tilknytningsskoler.

Forudsætningerne for løsningsforslaget er følgende:

- ✓ Tosprogede elever med behov for basisundervisning indskrives på distriktsskolen eller UngAUC.
- ✓ Det pædagogiske personale med de bedste kompetencer løser opgaven.
- ✓ De lovgivningsmæssige krav til basisundervisningen, jf. ovenstående.

Forslaget består af en ny struktur med tre forskellige alternative modeller tilknyttet.

Forslaget til ny struktur er følgende:

- **Indskrivning på distriktsskolen**
Nyankomne tosprogede elever og tosprogede elever fra børnehave med behov for basisundervisning indskrives fortsat på distriktsskolen. Når det drejer sig om ældre elever (fra 7. kl.), vurderes det, om indskrivning i stedet bør ske på UngAUC.
- **3-6 måneders indslusningsforløb i basisdansk**
Alle tosprogede elever med behov for basisundervisning får et 3-6 måneders indslusningsforløb i basisdansk. Herigennem sikres, at de grundlæggende dansksproglige forudsætninger for elevens deltagelse i almenundervisningen tilvejebringes før udslusning til almenklassen. Sprogstøtteindsatsen fortsættes efter overgangen til almenundervisningen på baggrund af elevens behov. Den samlede sprogstøtteindsats er nærmere beskrevet i bilag 2. Læringsmål for indslusningsforløbet er beskrevet i bilag 3.
- **Kompetencecentre for tosprogede elever reduceres fra 15 til 10 skoler inkl. UngAUC**
DSA-medarbejdere (DSA: Dansk som andetsprog) på kompetencecentre for tosprogede elever varetager opgaven med indslusningsforløb for basiselever fra egen skole samt fra en række andre skoler.
- **Kompetente medarbejdere på kompetencecentrene**
Kompetencecentrene er bemandet med DSA-uddannet personale, så det sikres, at eleverne i indslusningsforløb undervises af medarbejdere med indgående viden, kendskab og undervisningserfaring på området. Samtidig sikres det, at lærerteams i almenklasserne får et kvalificeret samarbejde om overlevering i forbindelse med elevens udslusning til almenklassen.
- **DSA-ressourcepersoner på distriktsskolerne**
Alle distriktsskoler skal som minimum have én DSA-ressourceperson, som kan varetage opgaverne i forhold til den fortsatte sprogstøtte til tosprogede elever efter udslusning til almenklassen. Det drejer sig således om undervisning i supplerende DSA for de tosprogede elever samt støtte til skolens lærerteams ift. arbejdet med sprogstøtte som dimension i alle fag.

I den ovenfor skitserede struktur kan opgaverne indenfor tosprogsområdet og basisundervisningen ske på forskellige måder. Derfor har Skoleforvaltningen opstillet følgende tre modeller:

Model 1 – Sprogløkomotivet

De første 3-6 måneders indslusningsforløb i basisdansk henlægges på kompetencecenteret 3 dage om ugen. For mange af eleverne vil det være en anden skole end distriktsskolen. 2 dage om ugen deltager eleven i almenklassens undervisning.

Model 2 – Intensivt indslusningsforløb

De første 3-6 måneders indslusningsforløb i basisdansk henlægges på kompetencecenteret 5 dage om ugen. Der etableres tæt samarbejde mellem kompetencecenteret, distriktsskolen og almenklassens lærerteam fra starten.

Model 3 – Intensivt indslusningsforløb og evt. mobil indsats

På skoler med kort transportafstand til kompetencecenter henlægges indslusningsforløb i basisdansk på kompetencecenteret 5 dage om ugen. På skoler med lang transportafstand varetages indslusningsforløbet af kompetencecenteret som en mobil indsats på distriktsskolen (hold- eller enkeltmandsundervisning 5 dage om ugen afhængigt af forholdene).

Fordele og ulemper ved de tre modeller

Som angivet under forudsætninger for det samlede forslag, så er der for alle tre modeller tale om, at alle elever med behov for basisundervisning de første 3-6 måneder får et fuldtidstilbud drevet af kompetente medarbejdere.

Der er forskellige fordele og ulemper ved de tre modeller baseret på en faglig vurdering:

Fordele	Ulemper
Model 1 – Sproglokomotivet	
<ul style="list-style-type: none">– Hurtig og intensiv integration i almenklassen– Undervisningsfællesskab med elever med lign. læringsforudsætninger i en del af tiden – især vigtigt for elever med traumer– Glidende overgang fra indslusningsforløb til fuld integration i almenklassen– Distriktskolens medarbejdere delagtiggøres i undervisningen fra start.– Eleven vil møde medarbejdere med særlige kompetencer i basisundervisning en del af tiden (dagene i modtagetilbuddet)	<ul style="list-style-type: none">– Eleven kan have udfordringer i almenundervisningen.– Ugentlige skift i læringsmiljø kan være en belastning – især for elever med traumer.– Nogle elever kan få længere transporttid
Model 2 – Intensivt indslusningsforløb	
<ul style="list-style-type: none">– Overskuelig og veldefineret ramme om elevens introduktion– Undervisningsfællesskab med elever med lign. læringsforudsætninger hele tiden – især vigtigt for elever med traumer– Grundlæggende danskniveau opnås før udslusning til almenklasse– Eleven vil møde medarbejdere med særlige kompetencer i basisundervisning hele tiden i indslusningsforløbet	<ul style="list-style-type: none">– Eleven skal gennemgå to skift – indslusningsforløb og udslusningsforløb– Nogle elever kan få længere transporttid
Model 3 Intensivt indslusningsforløb og evt. mobil indsats	
<ul style="list-style-type: none">– Overskuelig og veldefineret ramme om elevens introduktion– Undervisningsfællesskab med elever med lign. læringsforudsætninger (ved holdundervisning) – især vigtigt for elever med traumer.– Grundlæggende danskniveau opnås før udslusning til almenklasse– Eleven vil møde medarbejdere med særlige kompetencer i basisundervisning hele tiden i indslusningsforløbet	<ul style="list-style-type: none">– Ikke optimalt læringsmiljø for elever, der får mobil indsats som enkeltmandsundervisning– Eleven skal gennemgå to skift – indslusningsforløb og udslusningsforløb

I bilag 4 findes en uddybet redegørelse for modellernes fordele og ulemper.

Tilpasning af principperne på tosprogsområdet

Den nuværende praksis på tosprogsområdet er baseret på følgende 10 principper:

1. Alle børn og unge i den skolesøgende alder til og med 14 år indskrives som udgangspunkt på distriktskolen.
2. Alle unge på 14 år og derover indskrives enten på distriktskolen eller på UngAUC.
3. Distriktskolen har ansvaret for at tilvejebringe modtagelsestilbud til elever med behov for basisundervisning.
4. Det tilstræbes, at tosprogede elever indskrevet på distriktskolen maksimalt går i modtagelsestilbud i 12 måneder.
5. Alle medarbejdere har mulighed for at få faglig vejledning, sparring og kompetenceudvikling løbende efter behov.
6. På udvalgte skoler opbygges og vedligeholdes særlige kompetencer inden for fagfeltet.
7. Ressourcerne følger de tosprogede elever, der har behov for DSA og fordeles efter objektive kriterier.
8. Der afsættes en pulje til arbejdet med børn og unge, hvis emotionelle udfordringer kræver særlige indsatser.

9. Der sættes særligt fokus på forældreinddragelse og integration af familier i skolens liv.
10. Der arbejdes med makkerforløb for tosprogede elever.

De ovenfor foreslåede ændringer af struktur og praksis på tosprogsområdet vil betyde, at princip 3 og 4 udgår, og at følgende *to nye principper* indføres:

- Tosprogede elever med behov for basisundervisning ved indskrivning på distriktsskolen starter i et 3-6 måneders indslusningsforløb i basisdansk med målet om at nå niveauet for dansk som andetsprog – basis (Fælles Mål) inden udslusning til almenklassen.
- Det pædagogiske personale med de bedste kompetencer indenfor DSA-undervisning løser opgaven vedr. indslusningsforløb i basisdansk.

Det videre arbejde med forslaget til ændringer af struktur og praksis på tosprogsområdet vil kunne bidrage med yderligere forslag til ændring/ tilpasning af principperne på området.

Elever med traumer og belastningsreaktioner

Elever med traumer og belastningsreaktioner har særlige behov. PPR har opgaven med at assistere skolerne med afdækning og indsats for denne elevgruppe (1 årsværk i PPR). Opgaven løses på nuværende tidspunkt gennem en todelt indsats bestående af:

- 1) individuelle indsatser i enkeltsager i samarbejde mellem PPR og skolen og
- 2) generelle forebyggende og kompetenceudviklende indsatser for medarbejdere i kompetencecentrene og på skolerne.

Evalueringen har afdækket, at indsatsen for tosprogede elever med traumer og belastningsreaktioner er vanskelig at løfte for både skolerne og PPR med det resultat, at disse elever ikke får den rette støtte i rette tid. På den baggrund har Skoleforvaltningen følgende forslag til forbedring af indsatsen efter drøftelser i referencegruppen:

- Styrkelse af den nuværende indsat indenfor generelle forebyggende og kompetenceudviklende indsatser for medarbejdere i kompetencecentrene og på skolerne i relation til opsporing og undervisning for elever med traumer og belastningsreaktioner.
- Etablere støttegrupper for de ældste elever, hvor de kan udveksle erfaringer og udvikle sociale relationer i en tryk ramme (efter inspiration fra fx sorggrupper o.lign.).
- Intensiv indsats i specialklasserne – fx i form af holddeling for tosprogede elever, hvor der kan arbejdes målrettet i forhold til denne elevgruppes støttebehov.

Tiltagene på området vil blive nærmere beskrevet frem mod næste behandling af sagen 1. juni.

Overgangen fra børnehave til skole

I forbindelse med skolestart er det vigtigt, at skolen har adgang til mest mulig viden om det enkelte barns styrker og udfordringer.

Det sker dels gennem formaliseret samarbejde mellem den enkelte skole og de tilknyttede dagtilbud og dels gennem dataindsamling i værktøjerne i opsporingsmodellen (trivsel og sprog).

Indtrykkene fra referencegruppen suppleret med et generelt billede er, at det formaliserede samarbejde mellem skoler og dagtilbud fungerer godt, men med fordel kunne have fokus på de tosprogede elever med et særligt blik. Ligeledes oplever skolerne, at det er uensartet, hvorledes eleverne er beskrevet i opsporingsmodellens værktøjer ifm. skolestart.

Skolerne oplever ligeledes, at sprogvurderingerne fra dagtilbud og i 0.kl. er svære at anvende i det videre arbejde i skolen.

Skoleforvaltningen har derfor følgende forslag til styrkelse af overgangen fra dagtilbud til skole:

- De lokale samarbejdsaftaler om overgangen mellem dagtilbud og skole suppleres med et særligt blik på de tosprogede elever.
- Samarbejdet mellem Skoleforvaltningen og Sprog og Integration i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen styrkes med henblik på at ensarte arbejdet med opsporingsmodellen særligt med blik for de tosprogede elever. Med den foreslåede ændring i forvaltningsstrukturen vil et øget samarbejde falde naturligt allerede fra sommeren 2021.
- Sprogtesten i 0. kl. ændres fra en individuel test til en klasseset for at frigøre ressourcer til at fokusere på, hvordan viden fra testen kan bruges i elevens videre skoleforløb.

Økonomi

Bevillingen på tosprogsområdet har udviklet sig på følgende måde de seneste fire år siden den nuværende praksis på tosprogsområdet blev indført:

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Folkeskoler i alt	61.603.036 kr.	57.128.133 kr.	54.299.033 kr.	49.758.108 kr.
UngAUC	5.900.000 kr.	5.900.000 kr.	5.900.000 kr.	5.900.000 kr.
Tosprogsområdet i alt	67.503.036 kr.	63.028.133 kr.	60.199.033 kr.	55.658.108 kr.

I det videre arbejde vil de økonomiske konsekvenser af de tre modeller blive undersøgt nærmere og fremlagt for Skoleudvalget på mødet i juni.

Personalemæssige konsekvenser

I det videre arbejde vil de personalemæssige konsekvenser af de tre modeller blive undersøgt nærmere og fremlagt for Skoleudvalget på mødet i juni. Det gælder også konsekvenserne for kompetenceudviklingsindsatsen på området.

Lovgivning

BEK nr 1053 af 29/06/2016 Bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog

Bilag:

Bilag 1 - Plan for processen første halvår 2021

Bilag 2 - Beskrivelse af forslaget til ny praksis for sprogstøtteindsatsen.docx

Bilag 3 - Læringsmål for indslusningsforløb.docx

Bilag 4 - Fordele og ulemper ved de tre modeller.docx

Forslag til tiltag på tosprogsområdet SKU130421